

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΟΙΟΤΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Μιχάλης Χριστοδούλου
Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας
Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Θεματική ανάλυση

Grounded Theory

Αφηγηματική Ανάλυση

Βιογραφική Μέθοδος

Η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Θεματική Ανάλυση
(Braun – Clarke)

Template
Analysis

ΕΚΔΟΧΕΣ ΘΕΜΑΤΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ

Framework
analysis

Cultural Domain
Analysis – Semantic
networks (Borgatti)

Η διαδικασία της κωδικοποίησης στην θεματική ανάλυση

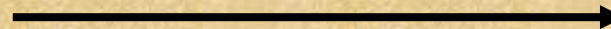

Εντοπίζουμε αποσπάσματα σχετικά με τα ερ ερ και βάζουμε κώδικες (κ)

Απομονώνουμε τους κώδικες

Διακρίνουμε ομάδες κωδίκων σε κατηγορίες (Κ)

Διασταύρωση κατηγοριών για την εξαγωγή θεμάτων (Θ)

Πολλά αποσπάσματα από απομαχυν/νες συνξεις

40-60 κώδικες

10-20 κατηγορίες

5-10 θέματα

Η επαγωγική (ΘΑ) και η παραγωγική (deductive - ΤΑ) διαδικασία της ανάλυσης

Θεματική
Ανάλυση
(Braun -
Clarke)

Από τα ίδια τα δεδομένα

κώδικες

Κατηγορίες

Θέματα

Η διαδικασία της κωδικοποίησης έχει στόχο

- Την επεξεργασία εννοιών και των συνδέσεων μεταξύ τους
- Τον μετασχηματισμό των δεδομένων σε επεξηγηματικό σχήμα
- Την παραγωγή θεωρητικών προτάσεων

Template
Analysis

ερ ερ

Προγενέστερη
θεωρία

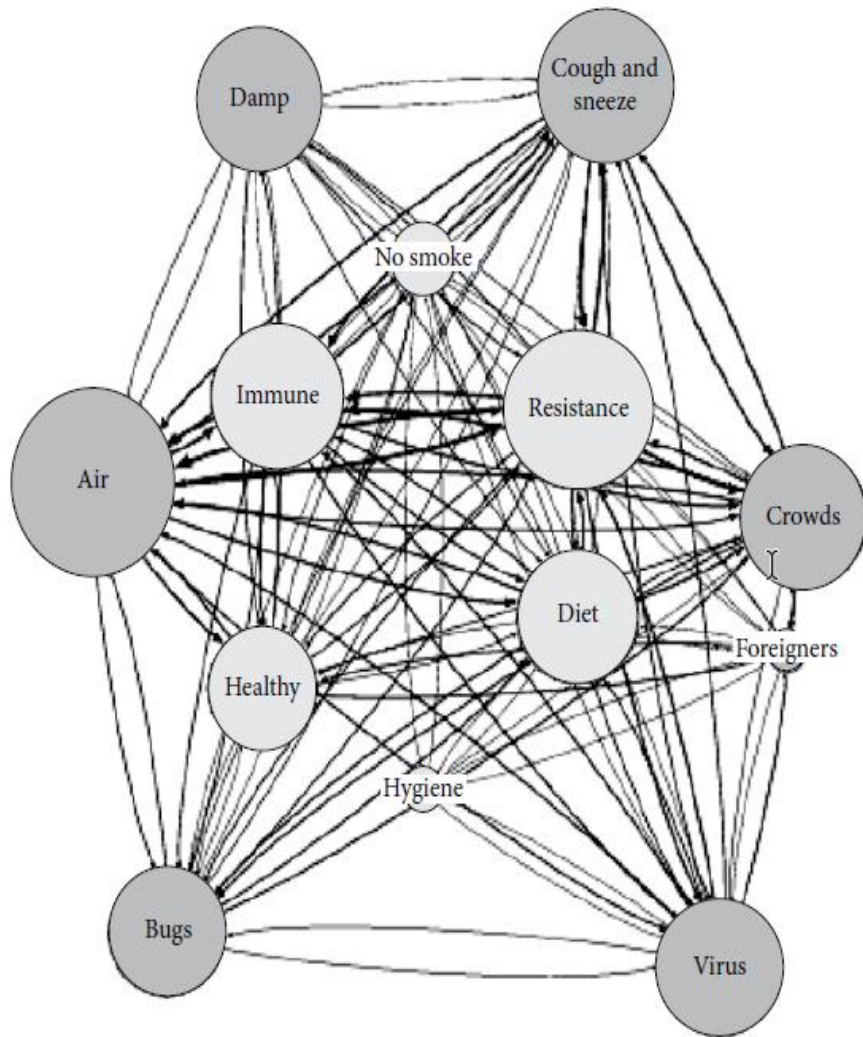
Βιβλιογραφική
επισκόπηση

Αρχικός
Καμβάς
Κωδίκων
(template)

δεδομένα

Τελικός
Καμβάς
Κωδίκων
(template)

Παράδειγμα θεματικού χάρτη

Figure 18.1 What causes flu? A lay perspective. Factors listed as causes of colds and flu in 54 interviews. Node size is proportional to number of references “as causes.” Line thickness is proportional to co-occurrence of any two “causes” in the set of interviews.

Source: Prior et al. (2011).

Figure 18.1 divides causes into the “external” and the “internal,” or the facilitating and the impeding (lighter and darker nodes). Among the former I have placed such things as crowds, coughs, sneezes, and the air while among the latter I have included “resistance,” “immunity,” and “health.” That division, of course, is a product of my conceptualizing and interpreting the data, but whichever way we organize the findings, it is evident that talk about the causes of flu belongs in a web or mesh of concerns that would be difficult to represent by the use of individual interview extracts alone. Indeed, it would be impossible to demonstrate how the semantics of causation belong to a culture (rather than to individuals) in any other way. In addition I would argue that the counting involved in the construction of the diagram functions as a kind of check on researcher interpretations and provides a source of visual support for claims that an author might make about, say, the relative importance of “damp” and “air” as perceived causes of disease. Finally, the use of CTA techniques allied with aspects of conceptualization and interpretation has enabled us to approach the interview data as a set and to consider the respondents as belonging to a community rather than regarding them merely as isolated and disconnected individuals, each with their own views.

Η διαδικασία της ανάλυσης στην κατά Braun - Clarke ΘΑ (επαγωγική)

Εντοπίζουμε αποσπάσματα τα οποία έχουν κοινό νοηματικό πυρήνα και τους αποδίδουμε κώδικες/ταμπέλες

Προσπαθούμε να ομαδοποιήσουμε τους κώδικες σε ευρύτερα νοηματικά σύνολα που ονομάζουμε Κατηγορίες

Συγκρίνουμε τις Κατηγορίες με τους κώδικες από όλες τις συνξεις ώστε να εξειδικεύσουμε τις Κατηγορίες για να είναι αμοιβαία αποκλειόμενες

Συγκρίνουμε εκ νέου τις Κατηγορίες μεταξύ τους ώστε να δούμε αν παρουσιάζουν κάποιο κοινό θεματικό/θεωρητικό πυρήνα - εξαγωγή θεμάτων

Κατασκευή Θεματικού Χάρτη

Τι ψάχνουμε στο πρώτο στάδιο κωδικοποίησης

επαναλήψεις

Τοπικές, μη οικίες, native λέξεις ή έννοιες («ξενέρωσα»)

Μεταφορές και αναλογίες («σαν τη μύγα μεσ στο γάλα», «έκλαιγε όλο το θέατρο»)

Μεταβάσεις: όταν συμβαίνουν παύσεις, αλλαγές στο τόνο φωνής, αλλαγής ζητήματος προς συζήτηση είναι ενδείξεις ότι μπορεί να έχουμε κάποιο κώδικα

Μπορούμε να συγκρίνουμε αποσπάσματα και να εντοπίσουμε ομοιότητα ή διαφορές

Παράδειγμα θεματικής ανάλυσης

1

Εφηβ αναζήτηση κ1

«η ποιηση κρύβει πολλά πράγματα» κ2

Είμαι=Αισιοδοξία/μελαγχολία ή επιφάνεια/βάθος κ3

«Έχω μελαγχολία» «Ξέσπασμα» κ4

Μελαγχολικές ερωτήσεις στην τάξη κ5

Επίρροή μαθητών μέσω ποίηση κ6

Αντίθεση με λαϊκή μουσική κ7

4

Εργασία, έμεινε μόνη της σε πανμιο, πρώτο παιδί κ16

Ανάληψη ευθυνών απέναντι σε παιδιά γάμο κ17

Κοιτάζει κοινωνική ζωή μαθητών κ18

Προκαθορισμένη πορεία που δεν αλλάζει κ19

7

Προσφορά σε ευάλωτες ομάδες κ26

Σημαντική η επιμόρφωση κ27

2

«Σχέση με παιδιά με διαμόρφωσαν» κ8

Θάνατος οικείου κ9

Επίδραση σε μαθητή κ10

Έλλειψη δημοκρατίας κ11

3

Εμπειρία απόρριψης από πρακτική άσκηση με γονέα – σημασία πρόληψης κ12

Επιτυχία σε ΜΔΕ κ13

Επαφή με παιδιά με άλλαξε κ14

Επιμόρφωση σε ΠΤΒ κ15

5

Κατάφερα να επιδράσω σε παιδιά κ20

Να τα βοηθήσω κ21

6

Οι μαθητές θέλουν να μου μοιάσουν κ22

Τα παιδιά διδάσκουν
Περιορίζω τα νεύρα μου
Βοηθάω τα παιδιά
Ειλικρίνεια σε γονείς κ23

Είμαι πρότυπο κ24

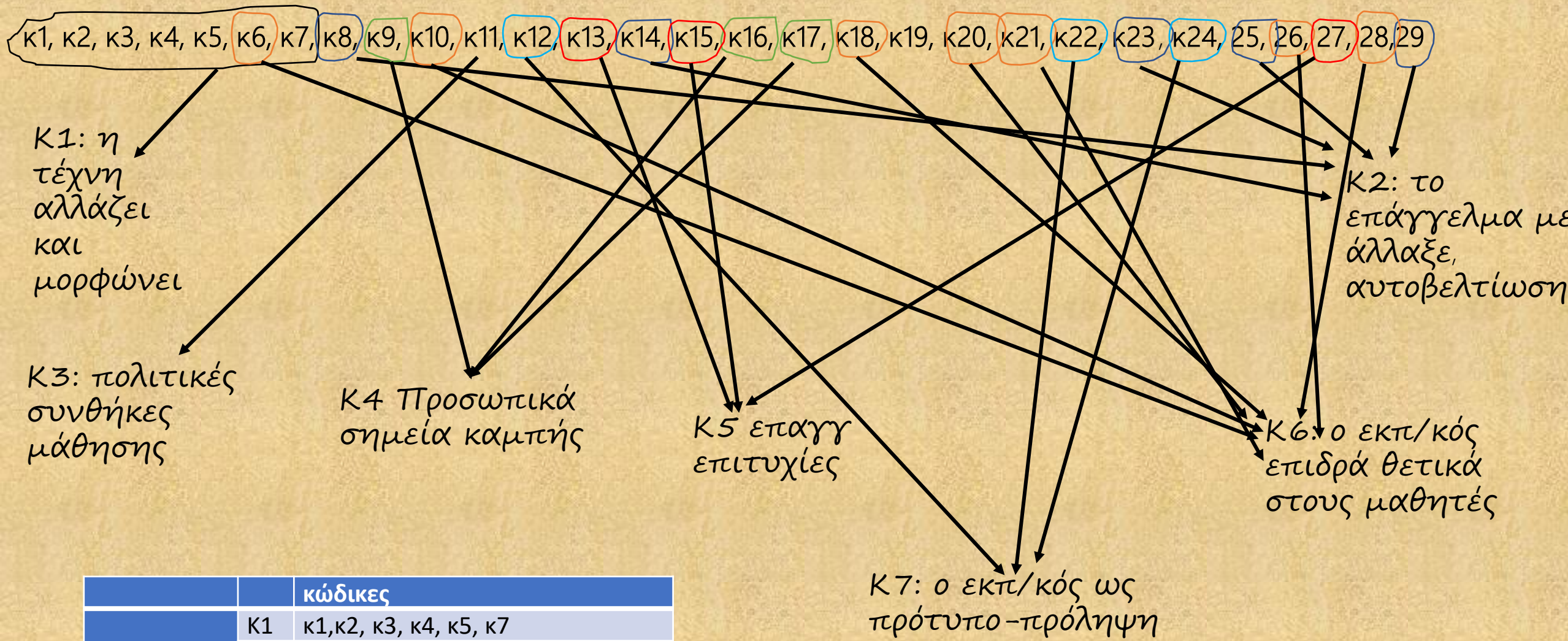
Αυτοδιόρθωση κ25

8

Βοηθά τις επιδόσεις μαθητών κ28

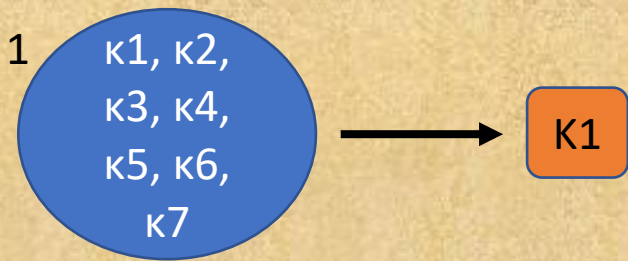
Βιώμα *epiphany* η ενασχόληση με παιδί Asp «έμαθα τι θα πει δάσκαλος» κ29

Ή συνοψίζουμε ή με τα λόγια των υποκειμένων (in vivo coding)

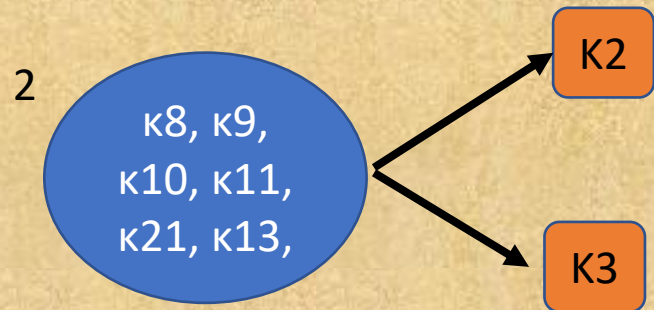
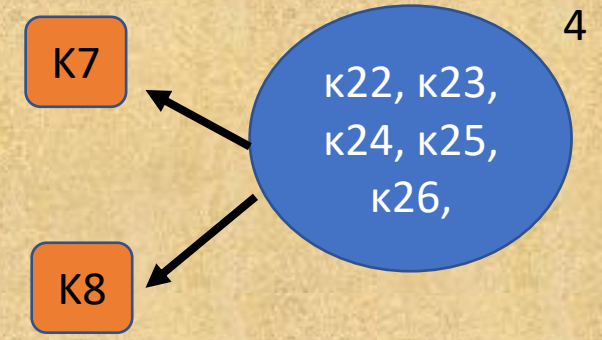

	κώδικες
Κατηγορίες	Κ1 κ1,κ2, κ3, κ4, κ5, κ7
	Κ2 κ8,κ14, κ23, κ25, κ29
	Κ3 κ11
	Κ4 κ9, κ16, κ17
	Κ5 κ13, κ15, κ27
	Κ6 κ6, κ10, κ18, κ20, κ21, κ26, κ28
	Κ7 κ12, κ22, κ24

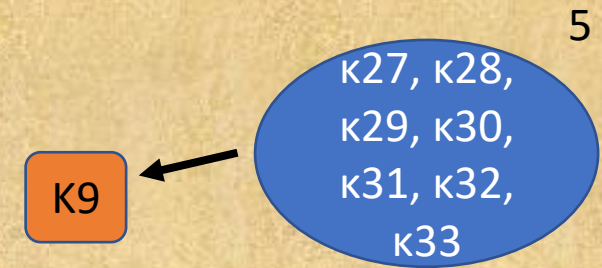

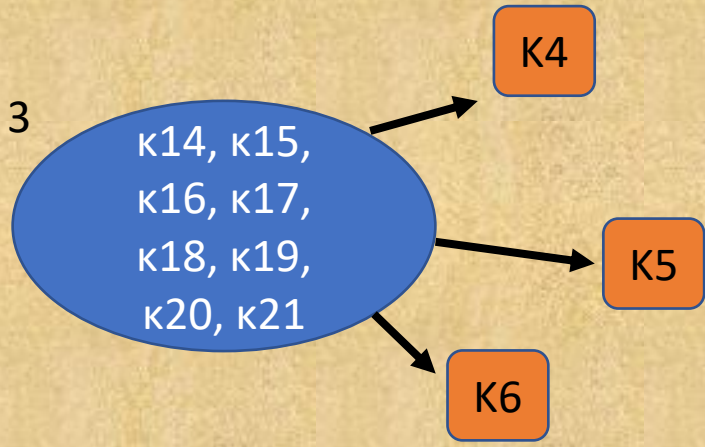
Δεν πρέπει να σταματήσω στο στάδιο όπου από κάθε συνέντευξη εντοπίζω κατηγορίες αλλά να εξετάσω σχέσεις μεταξύ των κατηγοριών από όλες τις συνξεις προκειμένου να δω αν

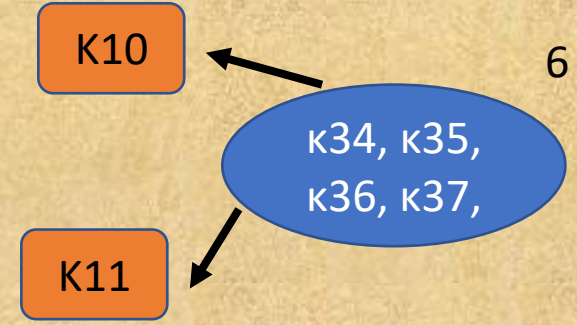
1. Κάποια κατηγορία εξειδικεύει μια άλλη κατηγορία

2. Κάποια κατηγορία είναι μέρος μιας άλλης (υποκατηγορίες)

3. Η μια κατηγορία είναι προϋπόθεση της άλλης (π.χ η K3 συμβάλλει στην ύπαρξη της K10)

ΣΥΝΔΕΣΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΩΝ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΠΙΝΑΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΥΡΩΣΗΣ ΠΡΟΚΕΙΜΕΝΟΥ ΝΑ ΒΡΟΥΜΕ ΘΕΜΑΤΑ

	K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7
K1	1	1				1	
K2	1	1				1	1
K3			1			1	1
K4				1	1		
K5				1	1		
K6	1	1	1			1	1
K7		1	1			1	1

Στο σχήμα αυτό εντοπίζουμε συνδέσεις μεταξύ των θεμάτων. Εδώ βλέπουμε την συνάφεια

K1 : K2 - K6

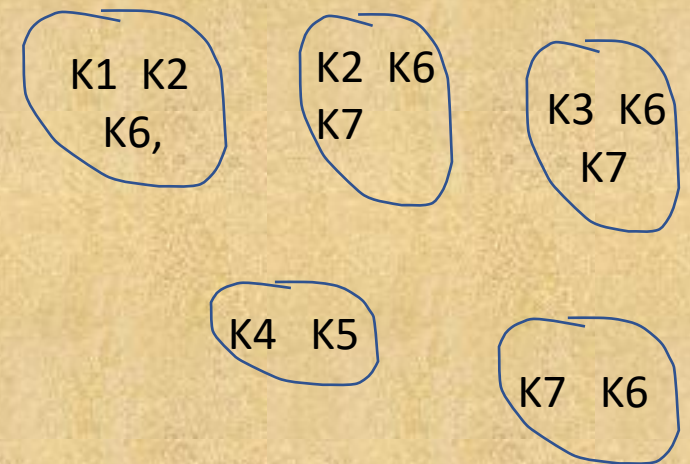
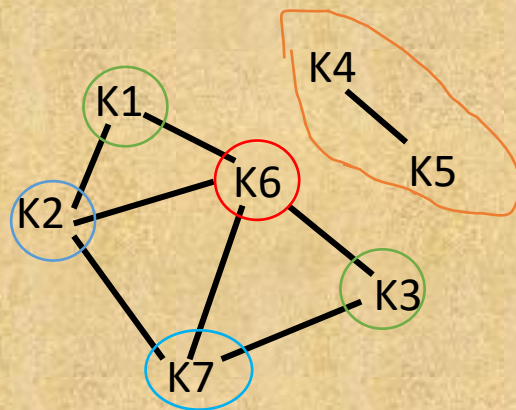
K2 : K1 - K6 - K7

K3 : K6 - K7

K4 : K5

K6 : K1 - K2 - K3 - K7

K7 : K2 - K3 - K6

	Πληροφορητής 1	Πληροφορητής 2	Πληροφορητής 3	Πληροφορητής 4	Πληροφορητής 5	Πληροφορητής 6	Πληροφορητής 7	Πληροφορητής 8	Πληροφορητής 9	Πληροφορητής 10	Πληροφορητής 11	Πληροφορητής 12
K1	1	0	1	1	0	1	0	0	0	1	1	0
K 2												
K 3												
K 4												
K 5												
K 6												
K 7												
K 8												
K 9												
K10												
K11												
K 12												

Table 19.7 Respondent-by-Code Matrix for a Cross-Cultural Study of Wastewater Treatment

Code	U.S. Resp.	Fiji Resp.	Guatemala Resp.	Spain Resp.
Filtration	1	1	0	0
Purification	0	0	1	1
Sterilization	0	0	0	0
Sedimentation	1	1	0	1
UV Treatment	1	0	0	1
Ozonation	0	0	0	0
Reverse Osmosis	0	0	0	0
Distillation	0	0	0	0
Boiling	0	0	0	0
Aeration	1	0	0	0
Testing	0	0	0	1
Chemical Disinfection	1	0	1	1
Chemical Additive	0	0	0	0

Two – mode network analysis of respondent by code matrix

Επόμενο στάδιο: Συγκρότηση θεμάτων

Τα θέματα αποτυπώνουν με εννοιολογικό τρόπο τις συνδέσεις μεταξύ κατηγοριών έτσι όπως αυτές προέκυψαν από το προηγούμενο στάδιο. Τα χρώματα αποτυπώνουν τον βαθμό βαρύτητας των συνδέσεων

Θ1

Πίστη στην επίδραση της γνώσης στην ανάπτυξη του ανθρώπου

Θ2

Η προληπτική και μετασχηματιστική αξία του επαγγέλματος της εκπαίδευσης

Θ3

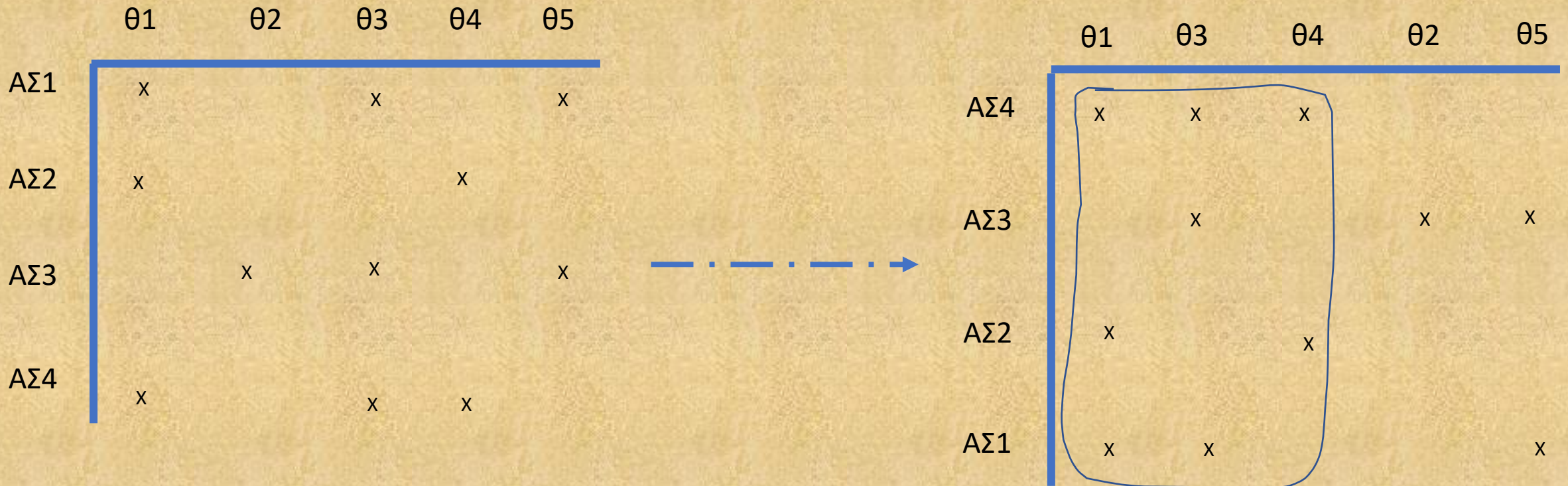
Η συμβολή της τέχνης και της πολιτικής στην άσκηση του επαγγέλματος

Θ4

Ο ρόλος των κρίσιμων βιογραφικών στιγμών στην σχέση που αναπτύσσεται με το επάγγελμα του εκπαιδευτικού

Τρόποι απεικόνισης δεδομένων που προέκυψαν από ΘΑ

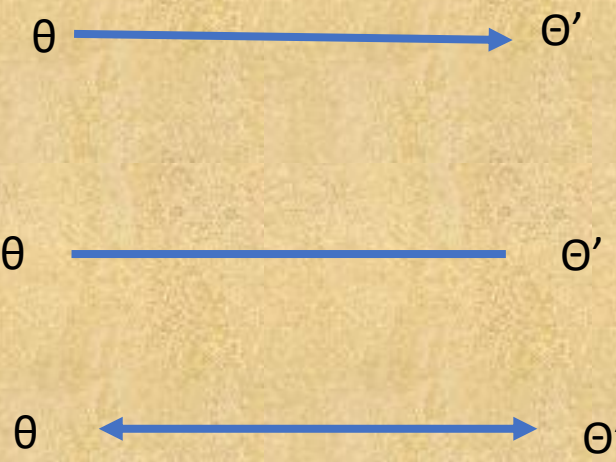
Εντοπισμός μοτίβων - *salience*

Εδώ κατασκευάζουμε 2 σχήματα διαδοχικά. Το πρώτο σχήμα έχει στόχο την διασταύρωση των Θεμάτων με τους Άξονες Συζήτησης ενώ στο δεύτερο επιχειρούμε να βρούμε μοτίβα (patterns). Για παράδειγμα, στο δεύτερο σχήμα επάνω δεξιά βλέπουμε να σχηματίζεται ένα pattern όπου τα Θ1,3 και 4 διατρέχουν σε μεγάλο βαθμό τους ΑΣ, ή αλλιώς, είναι τα πιο κυρίαρχα στις αναπαραστάσεις των υποκειμένων.

Εντοπισμός νοηματικών συναφειών και κατευθύνσεων μεταξύ των θεμάτων (item-by-item similarity matrix)

	θ1	θ2	θ3	θ4	θ5
θ1	-	x			x
θ2	x	-	x		
θ3		x	-	x	x
θ4			x	-	x
θ5	x		x		-

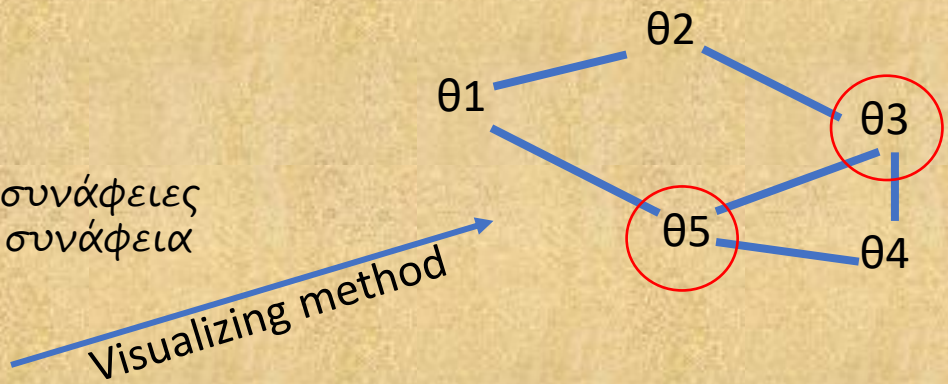
Το βελάκι σημαίνει ότι το ένα θέμα συμβάλλει στην δημιουργία του άλλου, π.χ. το θ οδηγεί/συμβάλλει/επιδρά στο θ'

Η γραμμή δηλώνει απλή σχέση δίχως κατεύθυνση

Το βελάκι με τις δυο κατευθύνσεις δείχνει την αμοιβαία επίδραση μεταξύ των θεμάτων

Στο σχήμα αυτό εντοπίζουμε νοηματικές συνάφειες μεταξύ των θεμάτων. Εδώ βλέπουμε την συνάφεια

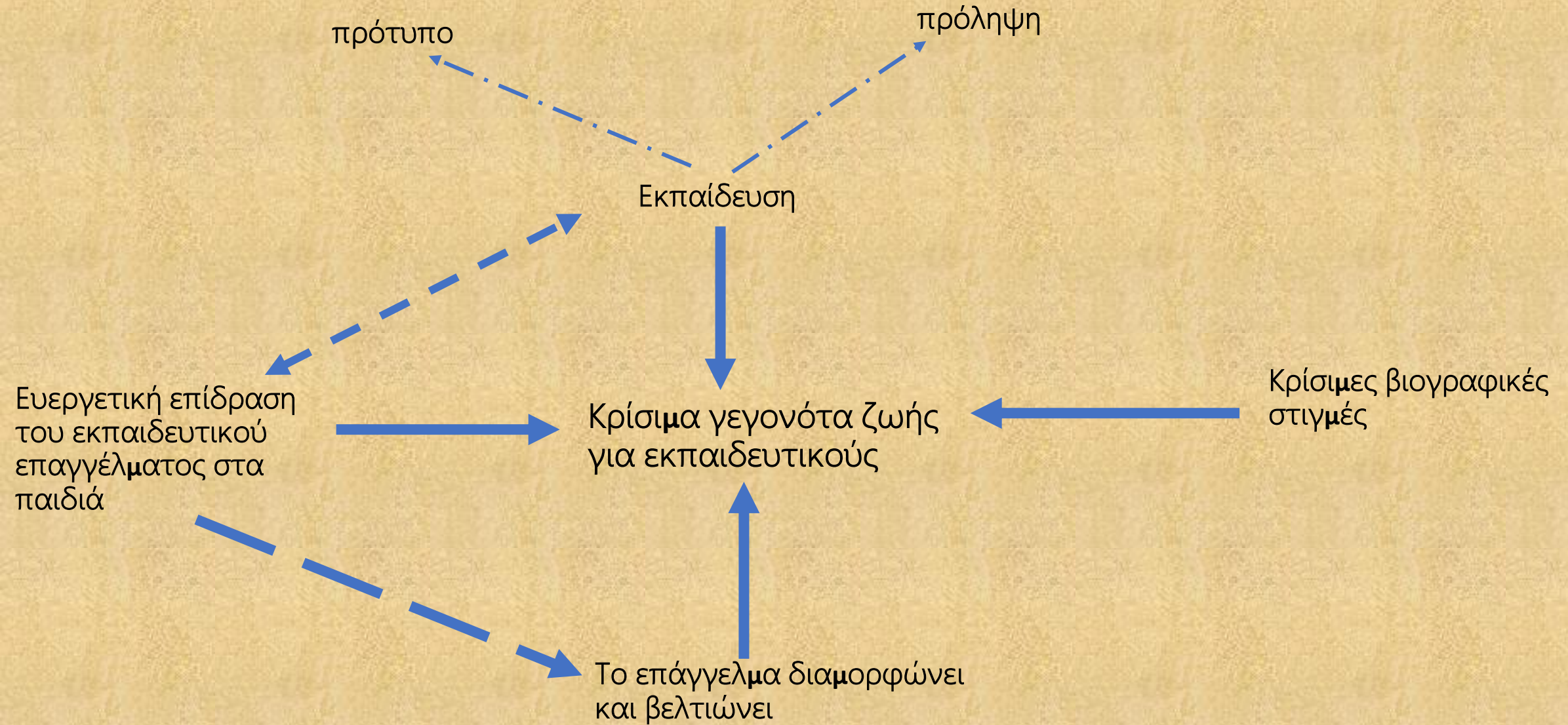
- θ1 : θ2 - θ5
- θ2 : θ1 - θ3
- θ3 : θ2 - θ4 - θ5
- θ4 : θ3 - θ5
- θ5 : θ1 - θ3

Μετά θα πρέπει να ανατρέξουμε στα θέματα και να εξετάσουμε προσεκτικά ποιες από αυτές τις συνάφειες αξίζει να συζητηθούν.

Τελευταίο βήμα: η κατασκευή του θεματικού χάρτη

Template Analysis

Ενώ η ΘΑ κατά Braun – Clarke είναι εντελώς επαγωγική, η ΤΑ είναι παραγωγική (deductive). Αυτό σημαίνει ότι υπάρχει εξ αρχής ένας «καμβάς κωδίκων» (codebook) του οποίου ο στόχος είναι να αποτελέσει τη βάση της κωδικοποίησης των συνεντεύξεων που θα ακολουθήσει.

Το Template μπορεί να προκύπτει είτε από τα ίδια τα ερευνητικά ερωτήματα είτε από έννοιες που έχουν αντληθεί από κάποια θεωρία.

Απώτερος στόχος και εκεί που καταλήγει η ΤΑ είναι η εξειδίκευση του καμβά κωδίκων η οποία καταλήγει στην οργάνωση των θεμάτων υπό την μορφή των «μεταβλητών» ή δένδρογράμματος

Παράδειγμα Template Analysis

	Σ1	Σ2	Σ3	Σ4	Σ5	Σ6	Σ7	Σ8	Σ9	Σ10
δομή περιστατικών	προϊστορία, Επαναλαμβανόμενη όχληση, Λεκτική σωματική βία	Στιγμιαίος τσακωμός μεταξύ κοριτσιών αλλά με αντιπαραθέσεις μεταξύ τους, Λεκτική σωματική βία Ίδιο προφιλ	Στιγμιαίος τσακωμός μεταξύ αγοριών σε εκδρομή, δίχως προϊστορία σωματική βία, αναίτια	λεκτική βία, προσβολή με βάση πολιτισμικά χαρ/κά, προϊστορία και εκτός σχολείου μέσω fb,	σωματική βία στο διάλειμμα, μεταξύ αγοριών		One off σωματική βία με πολιτικά χαρακ/κά, προηγούμενα από εξωσχολικές διαφορές	αδερφές με νοητική στέρηση, λεκτικός χλευασμός, είχε διάρκεια	σωματική βία (παρενόχληση), είχε διάρκεια	Λεκτικές επιθέσεις δίχως απεύθυνση κάπου
Διαχείριση	«Ας τα βρούνε μόνοι τους», Αλλαγή τάξεων στους εμπλεκόμενους, Παρεξηγήθηκαν γονείς μεταξύ τους, Λύθηκε μεταξύ Δ, γονέων και εκπ/κού	Γραφείο Δ Την πήρε στην τάξη Μετά την επίσκεψη στο Δ δεν ξέρει τι έγινε	έγιναν συστάσεις, εμπιστοσύνη μεταξύ εκπκών και μαθητών	Γραφείο Δ, αποβολή 2 μέρες, συνεννόηση με γονέα θύματος	γραφείο Δ, όχι σύλλογος, όχι τιμωρία, διαίσθηση		απομονωμένες κατάμονες παρεμβάσεις, διάλογος στην τάξη, όχι σύλλογος, όχι τιμωρία	ο σύλλογος το ήξερε αλλά λόγω άγνοιας δεν έκανε τπτ, συναισθηματική διαχείριση	σύλλογος και αλλαγή σχολ περιβάλλ	είχε συνεδριάσει σύλλογος, συνεχείς αποβολές και 5μερη
ετοιμότητα εκπ/κού	Αυτόκατηγορία, Αδύναμη να ανταποκριθεί, διαίσθηση, ανετοιμότητα	Αδύναμη να ανταποκριθεί, ανετοιμότητα	να μιλάς στη γλώσσα τους, όχι «νταηλίκια καθηγητών, ανασφάλεια, διαίσθηση	αντιμετώπιση με ψηφιακές δεξιότητες	ανήμπορη,	προσωπικό διάβασμα, σχέση καλή με μαθητές, χρήση μαθημάτων ευαισθητοποίηση	διαχείριση σε στάδια, εξατομικευμένη προσέγγιση από καθηγητή από γνώση και εμπειρία	ενσυναίσθηση	αξιακό σύστημα	ανησυχία, ανασφάλεια Ενδιαφέρον για μέλλον παιδιών

Τα περιστατικά βίας

